

Algemene informatie en tips over Griekenland

©Annelies Pelt, AnnaHiking, Griekenland

ALGEMENE INFORMATIE EN TIPS OVER GRIEKENLAND	3
GRIEKSE GEWOONTEN	3
<i>Ja en nee en lichaamstaal</i>	3
<i>Tijd en tijdbeleving</i>	4
DE BESTE REISTIJD VOOR GRIEKENLAND	4
WEER EN WEERBERICHT	5
<i>Onweer</i>	5
<i>Vasteland</i>	5
<i>Eilanden</i>	5
IN NOOD/BIJ ONGEVAL OF ZIEKTE	5
<i>Telefoonnummers</i>	5
<i>Noodlijst Grieks</i>	6
ALGEMENE PRAKTISCHE ZAKEN	6
<i>Tijdverschil</i>	6
<i>Geld wisselen, pinnen en creditcards</i>	6
<i>Postverzending</i>	6
<i>Telefoon en fax</i>	7
<i>Openingstijden</i>	7
<i>Griekse feestdagen</i>	8
<i>Overnachtingsbelasting</i>	8
SANITAIRE VOORZIENINGEN EN ACCOMMODATIES	8
<i>Warm water</i>	8
<i>Electriciteit</i>	8
<i>Toiletten en badkamers</i>	9
<i>Accommodaties</i>	9
ETEN EN DRINKEN	9
<i>Drinkwater</i>	9
<i>Koffie</i>	9
<i>Maaltijden</i>	10
<i>Soorten eetgelegenheden</i>	10
<i>Een aantal gerechten en keukentermen</i>	10
DIEREN WAAR JE VOOR UIT MOET KIJKEN	12
<i>Teken</i>	12
<i>Bedwantsen</i>	12
<i>Schorpioenen en duizendpoten</i>	12
<i>Slangen</i>	13
<i>Herdershonden</i>	14
<i>Beren</i>	14
<i>Wilde zwijnen</i>	14
BIJLAGE: NOODLIJST GRIEKS	15

Algemene informatie en tips over Griekenland

Griekse gewoonten

Groet altijd iedereen die je tegenkomt. Handenschudden hoort erbij als je bij je overnachtingsplek bent aangekomen. Als je iemand een beetje kent zullen ze al makkelijk overgaan tot zoenen: twee keer, niet drie! Dat kun je ook verwachten als je afscheid neemt en wat contact hebt gehad.

In het algemeen is men zeer behulpzaam en gastvrij. Grieken vragen elkaar in onze ogen het hemd van het lijf: ben je getrouwd, heb je kinderen. Ook financiële vragen worden niet geschuwd: wat verdient je nou, wat betaal je nou voor dat hotel. Het is een manier om je beter te leren kennen, niet om je in verlegenheid te brengen. Je hoeft hier niet in mee te doen, als je een ontwijkend antwoord geeft snappen ze dat je er niet over wilt praten.

Het gebeurt vaak dat je een drankje wordt aangeboden, dit hoort tot de normale Griekse gastvrijheid. Dat kan ook iemand aan een buurtafeltje zijn die het gewoon leuk vindt dat er buitenlanders zijn. In dat geval meldt de uitbater dat het drankje wordt aangeboden en door wie. Je heft dan het glas naar de aanbieder en zegt “stin yιά sas” (op uw gezondheid).

Als je in Grieks gezelschap gaat eten, zal vaak het gezelschap samen jouw rekening betalen. Pas als je iemand beter kent, kun jij eens uitnodigen en wordt je toegestaan om te betalen.

Verder zijn Grieken onderhandelaars, doe hier in mee maar laat je niet afzetten; dit wordt gewaardeerd. Dit geldt voor maaltijden als je met een groter aantal bent, of voor inkopen van b.v. souvenirs. Je merkt vanzelf als hun grens bereikt is; dan gaan ze absoluut niet lager.

Naakt en topless baden is bij de wet verboden, tenzij op speciaal daarvoor aangemerkte naaktstranden.

Liften is officieel verboden, om de bus- en taxibedrijven geen oneerlijke concurrentie aan te doen. Het wordt getolereerd, zeker op stille wegen waar geen bus komt. Als je een lift wilt, ga dan aan de rechterkant van de weg lopen, draai je om, en houd je hand op met je vingers gesloten. Het ‘duim omhoog’ gebaar kennen ze niet en de handpalm naar buiten met open vingers is een heel grof gebaar.

Ook wildkamperen is officieel verboden om zwervers te kunnen weren. In de vrije natuur zul je echter weinig problemen ondervinden. Als je in de buurt van een dorpje wilt staan, vraag het dan even, b.v. onder het genot van een drankje op het dorpsplein.

Grieken zijn over het algemeen eerlijk wat betreft andermans spullen: op het platteland wordt nog steeds weinig gestolen. In grotere steden moet je wel degelijk op je spullen passen! Laat ook nooit waardevolle spullen ergens zo maar achter, dit wordt namelijk niet gedekt door de verzekering. Hotels hebben soms een kluisje op de kamer.

Veel Grieken spreken wel wat Duits of Engels. In bergdorpen echter spreekt de dorpsbevolking vaak alleen Grieks. Het is dan ook altijd handig wat Griekse woorden te kennen; een taalgidsje komt zeker van pas.

Ja en nee en lichaamstaal

Grieken en andere mediterrane volken gebruiken meer lichaamstaal en gebaren dan West-Europeanen. Ook is vaak de toon scheller, zeker bij vrouwen, en lijkt het of ze ruzie hebben.

Let op het verschil in ja- en nee-zeggen:

- “ja” is in het Grieks “nè” en je neigt je hoofd zo’n beetje opzij en met je kin naar beneden.
- “nee” is in het Grieks “óchi” en je buigt je hoofd achterover. Dit kan heel subtiel, soms gaan alleen de wenkbrauwen omhoog.
- De westerse manier van ja-schudden is voor een Griek dus heel raar: je doet ja-nee-ja-nee-ja-nee...

Een leuk filmpje hierover: <https://www.youtube.com/watch?v=xAr2Hdvu17M>

Pas ook op met ‘koppie-koppie’: een vinger naar je slaap betekent dat je iemand gek vindt, vergelijkbaar met het Nederlandse gebaar van je vinger naar je voorhoofd.

Voor nog wat extra gebaren (niet allemaal even netjes) : zie

<https://www.youtube.com/watch?v=JYiP6mVuKi8>

Tijd en tijdbeleving

In Griekenland gaat alles vaak wat langzamer en chaotischer dan in Nederland; het tijdsbegrip is soms net wat anders. Dit is iets heel anders dan het “mañana-gevoel”! Afgesproken vervoer is vaak juist vroeg, want dan kan de chauffeur nog even bijkletsen en een kopje koffie drinken. Lijnbussen vertrekken exact op tijd of zelfs te vroeg als alle passagiers met reserveringen binnen zijn.

Frans van Hasselt heeft een mooi boek geschreven over de “Griekse tijd”. Pikant verschil: voor een Griek komt de toekomst van achteren en haalt je in: wat vóór je ligt zie je immers, wat achter je ligt zie je niet.

De beste reistijd voor Griekenland

Het voorjaar biedt de meeste bloemen en vogels. In het voorjaar kun je veel orchideeën tegenkomen. Nachtegalen zingen van half april tot eind juni. Met het stoppen van de nachtegaal komen de vuurvliegjes, meestal de eerste twee weken van juli.

De zomer is meestal droog en warm, en in die tijd houden veel planten een soort zomerrust. Je loopt dan door geurende ‘maquis’, een mengsel van kruiden als tijm en oregano met lage en middelhoge, vaak prikkende, struikjes.

Het najaar is zacht en omdat het dan ook weer vochtiger wordt, komen er opnieuw allerlei bloemen op. Specifieke najaarsbloemen zijn de diverse soorten cyclaampjes, zee-ui (een lelie), herfsttijloos (*Colchicum autumnale*, een krokus) en de *Sternbergia lutea* (een herfstnarcis die eruit ziet als een gele krokus). Dat is ook de tijd voor allerlei vruchten: de bramen en vijgen zijn rijp, net als allerlei decoratieve maar vaak oneetbare bessen.

(*Sternbergia lutea*)

(cyclophorus)

Uiteraard is er veel verschil tussen de verschillende gebieden van Griekenland!

In de bergen van het noordelijk vasteland kun je nog stevige regenbuien hebben tot in juni, meestal in de middag. Het is goed te doen, maar je moet je tocht goed plannen en zorgen dat je op tijd terug bent van je wandeling of fietstocht. Daarentegen kun je tot in juli nog orchideeën en andere voorjaarsbloemen tegenkomen. ‘s Zomers is het door de grotere hoogte niet te warm, en kun je zelfs in juli en augustus nog wandelen.

Op de eilanden is het van half juli tot eind augustus meestal te warm voor een actieve vakantie. In het voor- en najaar waait het veel; dat is heerlijk verkoelend.

Grote eilanden als Kreta gedragen zich als vasteland door hun berggebieden. De kuststreken en vlakten (zoals Thessalië) zijn midzomer ook (te) heet.

Regen en hitte zijn normaliter in de namiddag het hevigst (15.00-18.00 uur). Als je daar rekening mee houdt, zijn ook de 'slechtere' seizoenen goed te doen.

Er zijn nog wel wat praktische kanttekeningen bij de reistijd. Chartervluchten gaan meestal vanaf eind april (start meivakanties) tot half oktober; meestal niet meer in herfstvakantie. Veerboten hebben vanaf half juni tot half september hun zomerdienstregeling, die over het algemeen regelmatig is dan de rest van het jaar. In voor- en najaar (maart/april en oktober/november) heb je door de vaak harde wind kans op uitval van veerboten.

Het vasteland en grotere eilanden met eigen luchthaven kun je het hele jaar door bereiken met een lijnvlucht op Athene en aansluitende binnenlandse vlucht. Ook dan heb je nog keuze voor binnenland of kust.

Weer en weerbericht

Een betrouwbaar weerbericht vind je op www.weerplaza.nl. Alle plaatsen met een lucht- of helihaven staan genoemd. Ga je de bergen in, dan moet je corrigeren voor de hoogte: trek 0,6°-0,8° per honderd hoogtemeters van de genoemde temperatuur af.

Onweer

Twee uitstekende artikelen hierover vind je op de website van de NKBV:

1. Onweer in de bergen (deel 1): onweer herkennen en vermijden:
<http://www.nkbv.nl/kenniscentrum/document/Onweer+in+de+bergen+%28deel+1%29./265>
2. Onweer in de bergen (deel 2): omgaan met onweer:
<http://www.nkbv.nl/kenniscentrum/document/Onweer+in+de+bergen+%28deel+2%29/266>

Vasteland

In het voorjaar heb je op het vasteland vaak "alpien" weer: na een droge zonnige morgen een stevige (onweers)bui in de namiddag. Die duurt dan 1 à 1½ uur, en daarna is het weer droog en mooi. Dit kan tot medio juli het geval zijn!

Let op de groeiende 'bloemkoolwolken': zodra ze hoger zijn dan breed is de kans op regen aanwezig. Hoe hoger de wolk, des te meer kans op onweer.

Reken er ook op dat het in het voorjaar 's avonds snel afkoelt zodra de zon ondergaat.

Eilanden

Op de eilanden wordt het al eerder in het jaar warm en zonnig en is de kans op middagonweer kleiner. Wel waait het hier vaak hard, zeker in het najaar.

In nood/bij ongeval of ziekte

Telefoonnummers

Vraag de bevolking of de accommodatie-eigenaar om hulp voor vervoer en adressen!

Landelijke alarmnummers

- Algemeen: 112
- Politie: 100
- Brandweer: 199
- Ambulance: 166

Overige nummers

- ANWB STEUNPUNT Griekenland: 210-9302801; maandag-vrijdag 9.00-17.00 uur en zaterdag 9.00-13.00 uur.
- Nederlandse Ambassade: Leoforos Vassileos Constantinou 5-7 Athene / 210-7254900.
- Rijksdienst voor Wegverkeer (RDW), helpdesk rijbewijzen: www.rijbewijs.nl, +31 598693330.

Noodlijst Grieks

In de bijlage staat een lijst met allerhande zaken die je kunnen overkomen. Links staat het in het Grieks, rechts in het Nederlands. Je kunt de overeenkomstige regels aftikken, zodat je het lijstje mee kunt geven aan iemand die hulp gaat halen, of aan de hulpverlener kunt geven.

Algemene praktische zaken

Tijdverschil

In Griekenland is het 1 uur later dan in Nederland en België.

Geld wisselen, pinnen en creditcards

In Griekenland betaal je met de Euro. Houd er rekening mee dat grote coupures (€50) in veel dorpswinkels en -cafés voor problemen kunnen zorgen. Helaas geven geldautomaten deze biljetten wel uit.

Travellercheques kunnen in Griekenland alleen nog op enkele banken geïnd worden.

Banken en postkantoren zijn normaliter geopend:

- maandag t/m donderdag: 08:00 - 14:00 uur
- vrijdag: 08:00 - 13:30 uur

Pinautomaten met Cirrus teken accepteren zowel alle bankpassen als de Postbankpas. Heel soms kom je nog een automaat tegen die alleen Griekse passen accepteert en/of creditcards. Op hoogtijdagen kan het voorkomen dat een automaat leeg is (net zoals in alle landen), maar normaliter kun je gewoon pinnen.

Aan pinnen bij een Griekse bank met een buitenlandse pas zijn tegenwoordig altijd kosten verbonden: Ethniki trapeza vraagt €2, Alfa bank €2,50 en Piraios bank €3 per transactie. Euronet is een commerciële instelling die vrij veel commissie vraagt (€5-€8); van andere banken weten we het nog niet.

Creditcards worden geaccepteerd in grotere winkels; normaliter moet je je bij creditcardbetaling legitimeren, zelfs als ze met pincode werken.

Per reis is opgenomen waar je pinautomaten, banken en postkantoren aantreft.

Het is inmiddels bijna overal mogelijk om te pinnen in winkels en bij accommodaties, want het is sinds eind 2017 verplicht om een pinautomaat te hebben. Door de vaak gebrekkige bekabeling, regelmatige stroomstoringen en inslaande bliksem komt het helaas vaak voor dat het apparaat kapot gaat of de verbinding niet werkt, en dat kan niet direct gerepareerd worden. Zorg ervoor dat je altijd voldoende contant geld bij je hebt.

Zeker in kleine en achteraf gelegen dorpen geven ze sterk de voorkeur aan contante betaling. Om geld op te nemen moet men naar de stad, minimaal een uur rijden. Er komen regelmatig mobiele leveranciers naar het dorp (groenteboer, bakker, vishandel, terrasstoelen), maar die hebben dan geen pinautomaat, zodat de afnemer contant moet betalen. Zo kan een stevig cashflow probleem ontstaan. Bovendien rekenen de banken (on)behoorlijke provisies voor pinbetalingen.

Je helpt de bevolking dus door contant te betalen!

Postverzending

Het postkantoor heet “Hellenic Post” en op de gevel staat “ΕΛΤΑ”. Openingstijden normaliter: maandag t/m donderdag van 8.00-14.00 uur; vrijdag tot 13.30 uur.

Op het postkantoor kun je alleen terecht voor schriftelijke post, pakjes, postzegels en betalingen, dus niet voor telefoneren.

Postzegels kun je alleen op het postkantoor kopen!

Telefoon en fax

Telefoneren kun je bij (steeds schaarder wordende) kaarttelefooncellen en bij OTE-kantoren. Faxen kan ook bij de OTE en bij sommige kantoorboekhandels. De OTE is in grote plaatsen de gehele dag geopend van 7.00 tot 21.00 uur, in kleinere plaatsen alleen 's morgens.

(Werkende) telefooncellen zijn inmiddels ook in Griekenland een schaars verschijnsel.

Telefoonkaarten zijn verkrijgbaar bij kiosken (períptero) of telefoonwinkels. De meeste mensen bellen inmiddels mobiel.

Het kan profijtelijk zijn om een Griekse simkaart te kopen voor in je (reserve) telefoon, als je vaak denkt te moeten bellen met Griekse nummers. Deze kun je kopen bij de diverse telefoonwinkels van Cosmote, Wind of Vodafone of algemene telefoonwinkels als Germanos. Opladen doe je met een code die je in de kiosken kunt kopen.

Naar Griekenland bel je 0030, gevolgd door het netnummer en het abonneenummer.

NB: de netnummers in Griekenland zijn in 2003 veranderd: de eerste 0 is een 2 geworden, en er is een 0 achter komen te staan. Dit is van belang als je nog ergens oude telefoonnummers ziet staan.

Vanuit Griekenland naar Nederland bel je 0031 en naar België 0032, gevolgd door het netnummer zonder de voorloop-nul en dan het abonneenummer.

Openingstijden

Winkels en instellingen zijn soms op onverwachte momenten dicht of hebben hun openingstijden veranderd. Verder vind je buiten het seizoen (voor half april en na half oktober) regelmatig winkeltjes en horeca dicht. Informeer daarom altijd ter plekke naar de juiste tijden!

Als je echt iets nodig hebt, vraag dan bij het plaatselijke café of de accommodatie; dan wordt er vaak een oplossing gezocht.

De siësta (14:00-17:30) wordt zeker in kleinere plaatsjes nog in ere gehouden.

Winkels

Normaliter geopend:

- maandag t/m vrijdag van 9.00-13.30 uur;
- dinsdag, donderdag en vrijdag tevens van 17.00-20.30 uur.

Supermarkten zijn door de week meestal open van 8.00-21.00 uur, op zaterdag van 8.00-20.00 uur en op zondag gesloten.

Buiten de steden en in toeristenplaatsen vaak aangepaste tijden en ook zondags open.

Musea/ oudheden

Meestal geopend van 8.30 tot 15.00, maar belangrijke en grote sites zijn vaak langer geopend. Meestal dicht op maandagen. Voor meer informatie zie <http://odysseus.culture.gr/h/1/eh10.jsp>.

Apotheken

Normaliter geopend als de andere winkels. Er is er altijd één per wijk die avond-, nacht- en/of weekenddienst heeft. Soms staat dat op het raam geplakt, anders moet je op zoek. Een open apotheek heeft zijn groene kruis aan de gevel verlicht.

In dorpen is meestal géén apotheek!

Kiosken

Het is een helaas uitstervend gegeven; er sluiten er steeds meer. Ze zijn bijna de hele dag open, tot 's avonds laat. Ze hebben een wisselend assortiment, maar altijd wel de "Griekse basale levensbehoeften" als water, fris, kauwgom, koekjes, zoutjes, papieren zakdoekjes en sigaretten.

Daarnaast kunnen er ijsjes zijn, bier, tandpasta, schoensmeer, blikjes vis, tijdschriften, en allerlei andere zaken. Als je iets nodig hebt, gewoon vragen dus. Maar: neem een taalgidsje mee, want ze spreken lang niet allemaal over de grens.

Je kunt daarbij twee antwoorden krijgen, met dezelfde blik van “hoe kún je het vragen”, en die zijn: “natuurlijk hebben we dat niet” en “natuurlijk hebben we dat, welke kleur/grootte/smaak wilt u hebben?”.

Griekse feestdagen

Op de volgende nationale feestdagen is vrijwel alles dicht:

- 1^e en 2^e Kerstdag (en vaak ook nog de dag erna)
- Nieuwjaarsdag en 6 januari (Epifania)
- 21 februari (alleen in Ioannina: Bevrijdingsdag van de Turken)
- 25 maart (Maria Boodschap en Bevrijdingsdag)
- Grieks Pasen en Pinksteren (wisselende dagen, niet gelijk aan west Europa!)
- 1 mei
- 15 augustus (Maria Hemelvaart)
- 28 oktober (“ochi”-dag)

Overnachtingsbelasting

Op 1 januari 2018 is in Griekenland een nieuwe ‘overnachtingsbelasting’ ingevoerd. Deze belasting moet je betalen bij de check-in of check-out. De tarieven per kamer per nacht zijn: € 0,50 voor 1*- en 2*-hotels, € 1,50 voor 3*-hotels, € 3,00 voor 4*-hotels en € 4,00 voor 5*-hotels.

Maar omdat het sterrensysteem niet consequent is ingevoerd, zeker niet bij de kleinere accommodaties, is het onduidelijk hoeveel de accommodaties zullen rekenen.

Sanitaire voorzieningen en accommodaties

Warm water

Warmwatervoorziening is op veel plaatsen met boilers. Soms moet je die zelf even aanzetten; check dit als je ergens aankomt. Sommige pensions zijn nogal zuinig en zetten de centrale boiler ’s avonds uit; dan heb je ’s morgens geen warm water. Soms zetten ze de boiler op een lage stand en is het water hooguit lauw. Een centrale boiler of zonneboiler die door teveel mensen wordt gebruikt, raakt gewoon leeg. Heb je geen heet (genoeg) water: vragen!

In berghutten is meestal geen warm water; een eventuele douche is koud.

Electriciteit

Nederlandse stekkers zijn gewoon te gebruiken in Griekenland. De stopcontacten zijn van type C (geen randaarde) of F (randaarde):

In berghutten wordt elektriciteit meestal geleverd door middel van zonnepanelen en/of een generator. Er zijn dus nauwelijks stopcontacten aanwezig en op een vast moment (meestal 22.00 uur) gaat het licht uit.

Toiletten en badkamers

Allereerst: **nooit** WC-papier of wat dan ook in het toilet werpen, maar altijd het mandje ernaast gebruiken! De riolering is er niet op berekend, en vaak worden er zinkputten gebruikt die verstoppert door papier. De richtlijn is: niets in het toilet wat niet eerst gekauwd is ☺.

Vaak kan een toilet niet op slot. Als je het toilet verlaat, laat je de deur een stukje openstaan; dan weet de volgende dat hij vrij is. Bij een dichte deur dus eerst even kloppen: een kreet van binnen geeft aan dat het bezet is.

In dorpscafés is het toilet vaak ook badkamer. Wees dus niet verbaasd als je ook de tandenborstel en scheerzeep van de uitbater tegenkomt.

De badkamers in de accommodaties zijn vaak klein, zeker in traditionele gebouwen. Weinig ruimte om spulletjes neer te zetten, het is wat improviseren. Een douchegordijn en een stang of haak om de douche op te hangen is lang niet altijd aanwezig. Wel vaak een krukje om op te zitten: zo doucht men hier.

In oude gebouwen duurt het soms even voordat het hete water bij jouw badkamer is aangekomen; even geduld dus. Wordt het helemaal niet warm, spreek dan de eigenaar erop aan; soms vergeten ze de boiler aan te zetten.

Accommodaties

De traditionele bouw (met name in de Pindos) is van locale steen, dikke muren en leistenen daken. De ramen zijn klein voor betere isolatie en vaak ontbreken er balkons. In de Zagoria is airconditioning verboden, want dat kan het elektriciteitsnet niet aan: het is ook niet nodig!

Nadeel is wel dat deze gebouwen in het voorjaar kil kunnen aanvoelen. Heb je het koud, vraag dan om een verwarmingselement en een extra deken.

Eten en drinken

Drinkwater

Water uit de kraan kun je overal veilig drinken, net als het water dat uit de fonteintjes in de dorpen en gemetselde bronnen onderweg komt. Mocht dat toch niet zo zijn, dan hangt er een bordje naast.

In grote steden (Athene, Thessaloniki, Ioannina) is het water vaak niet lekker en kun je beter mineraalwater nemen. Je merkt het vanzelf.

Op eilanden wordt het water gezuiverd en hergebruikt en dat levert in de loop van het seizoen water op met een te hoog mineraalgehalte. Het proeft dan een beetje muffig. Je wordt er niet ziek van, maar het is niet goed voor je maag en nieren. Je kunt dan beter fleswater kopen.

Koffie

Behalve Griekse koffie is de koude koffie erg populair. Je hebt frappè: koude nescafé met ijsblokjes, en freddo's, gemaakt van espresso: freddo espresso en freddo cappuchino.

Bij alle soorten koffie moet je ook doorgeven of je er melk en suiker in wil; dit doen ze er bij het klaarmaken al in. Als je niets zegt, komt er meestal suiker in je koffie!

Uitdrukkingen om je koffie door te geven:

- me gála = met melk
- chorís gála = zonder melk
- glykó = zoet
- métrio = halfzoet (standaard)
- skétto = zonder suiker (en zonder melk); dit vinden ze vaak raar, dus vragen ze nog eens extra of je écht geen melk en ook geen suiker wilt

Als je met meer mensen bent kan koffie bestellen enige tijd in beslag nemen. Bestellingen in dorpscafées gaan vaak slechts met 2 of 3 tegelijk. Als je met meer mensen bent, is het handig vast te inventariseren wat iedereen wil, en de bestelling als één geheel door te geven en af te rekenen.

Maaltijden

Veel restaurants hebben weliswaar een menukaart (dat is namelijk wettelijk verplicht), maar hebben lang niet alles wat daarop staat. Ze koken wat ze dat seizoen vers kunnen krijgen, en dat is ook het lekkerste. Vraag vooral wat ze vandaag speciaal hebben gemaakt!

Als je geen afspraken maakt, komen de gerechten op tafel in de volgorde waarin de keukens ze kan afleveren. Als je dus eerst rustig de voorafjes/salades wilt eten, kun je die het beste gewoon bestellen, en zeggen dat je daarna wel verder ziet. Dat is heel normaal; ze kijken wel raar, maar dat komt omdat ze dat van een buitenlander niet verwachten.

Gebruikelijk is dat je met z'n allen van dezelfde schotels prikt, zowel van de salades als de hoofdgerechten. Vraag wel voor iedereen een apart bordje, als dat niet vanzelf al wordt gebracht.

In het binnenland bestel je vaak het vlees en de bijgerechten apart. Vraag dus even of een gerecht met aardappels of rijst wordt geserveerd, anders los bijbestellen. Sla en gekookte groente hoort er nooit bij, dat moet je altijd apart bestellen. Alleen in toeristencentra krijg je een compleet opgemaakt bord.

Toetjes zijn ongebruikelijk. Vaak krijg je fruit of een lokale specialiteit aangeboden. Zelf haalt men vaak een ijsje als toetje, maar dan meestal niet in het restaurant, maar gewoon op straat bij een kiosk. Ook onze gebruikelijke koffie toe is lang niet overal mogelijk; dat drink je in een kafenion of bar.

Op de rekening komt ook altijd apart het couvert: dat is een vaste prijs, bedoeld voor het brood en gebruik van servies en bestek. Afhankelijk van het prijspeil ligt het tussen €0,40 tot €1,00.

Voor de huiswijn van het vat vraag je om “*chíma*”, meestal kun je kiezen tussen rood (*kókkino* of *mávro*), wit (*lefko* of *áspro*) of rosé (*rozè*). Wees niet verbaasd als de rode chima nogal rozé-achtig is, vaak is hij vrij licht.

Soorten eetgelegenheden

- taverna: gelegenheid waar men diverse maaltijden serveert, vaak stoofschotels
- estiatorio: meestal iets chiquer dan taverna, diverse maaltijden, meestal vers bereid
- psarotaverna: visrestaurant
- psistaria: grill-tent, voornamelijk “stis óras” = gegrild vlees
- kafenion: alleen café, geen eten
- mezedopolio, tsipouradiko en ouzeri: hapjes bij de borrel, vaak zó uitgebreid dat je er een prima maaltijd mee kunt samenstellen

Maar: altijd even vragen, soms verzorgen cafées toch maaltijden. Zeker in het binnenland kun je voor (aangename én onaangename) verrassingen komen te staan.

Een aantal gerechten en keukentermen

Voorgerechten

- Angoéri: komkommer(salade)
- Angoéri-tomáta: salade als choriatiki maar zonder feta (kan van alles inzitten)
- Choriátiki: salade van een wisselend mengsel van tomaten, komkommer, paprika, olijven, maar altijd mét feta-kaas
- Chórta: gemengde gekookte groente (lekkerste soort heet “vlita”); meestal koud of lauw, met olie en citroen
- Dolmádes: gevulde wijnbladeren met rijst; soms met vlees (“me kréas”), soms zonder vlees (“choris kréas”); soms koolbladeren ipv. wijnbladeren, maar dan noemen ze ze meestal láchanodolmádes
- Féta psítí: in de oven gebakken feta in aluminiumfolie, vaak met een plakje tomaat of paprika erop
- Láchano: witte koolsalade

- Maroéli: de bekende groene sla, soms met een pijpuitje erin gesnipperd, maar meestal zonder verdere ingrediënten
- Melitsánosaláta: gekookte gepureerde aubergines; koud met knoflook
- Patátosaláta: aardappelsalade met knoflook
- Saganáki: gebakken of gegrilde kaasplak
- Táramosaláta: koude puree van viskuit
- Tirí féta: fetakaas
- Tomátosaláta: tomatensalade, vaak met uien
- Tzatzíki: dikke yoghurt met knoflook en geschaafde komkommer
- Yígantes: grote witte bonen

Hoofdgerechten

- Arní: lamsvlees
- Avgó: ei
- Biftéki, keftédes en soetzoekákia: gehaktballetjes op verschillende wijze klaargemaakt
- Chirinó: varkensvlees
- Garídes: garnalen
- Kalamarákia: gefrituurde inktvisringen
- Kimá: gehakt (meestal losgeroerd)
- Kokorétsi: geroosterde schapendarmen met vulling van ingewanden
- Kotópoelo: kip
- Kréas: vlees
- Makarónia: alle vormen van pasta (spagetti, macaroni, etc)
- Melitzánes: aubergines
- Moschári: rundvlees
- Mousaká: laagjes aubergines met aardappels en gehakt en bechamelsaus uit de oven
- Omeleta: omelet
- Papoétsia: aubergines met bechamelsaus
- Patátes tiganités: frietjes
- Psári: vis
- Rízi: rijst
- Yemistá: gevulde tomaten en/of paprika's met rijst (normaliter zonder vlees)

Bereidingswijzen

- Kokkinistó: met rode saus (meestal voor rundvlees)
- Psitó: gegrild
- Tiganitó: gebakken/gefrituurd
- Vrastó: gekookt

Nagerechten

- Froéta: fruit
- Jaoéрти me méli: yoghurt met honing
- Pagotó: ijs

Retsina

Retsina is een witte wijn, maar neigt in kleur soms naar de rosé. Gebruikte druivenrassen zijn savatiano en rhoditis. De aparte smaak van retsina wordt veroorzaakt door toevoegingen van hars van de aleppoden aan de gistende most. Met de eerste klaring wordt deze hars weer verwijderd.

De smaak is in elk geval 3000 jaar oud, want de oude Grieken verzegelden hun kruiken al met een mengsel van hars en gips. Toen later andere methoden van afsluiting werden gevonden, was men gewend geraakt aan de typische harssmaak en ging men hars toevoegen om de vanouds bekende smaak te imiteren. Ook ontdekte men dat deze wrange en droge wijn zeer geschikt was om het vaak olierijke Griekse eten beter aan te kunnen.

Dieren waar je voor uit moet kijken

Teken

Teken komen niet veel voor in Griekenland, maar het kán wel. Controleer 's avonds je lichaam op kleine spinachtige beestjes met bol achterlijf en schud je kleren goed uit. Ze zoeken bij voorkeur warme en vochtige plekjes op om zich vast te bijten: liesplooï, bilplooï, oksels, onder de borsten. Zolang ze nog “zoekende” zijn, veeg je ze zó weg; vaak gebeurt dat vanzelf in de douche.

Omdat ze ook in je kleding blijven zitten, kunnen ze de volgende dag alsnog op je lichaam komen. De beet voelt je niet, het beestje wel.

Hebben ze zich eenmaal vastgebeten, dan zuigen ze zich vol bloed en laten zich dan vallen. Als ze op het lichaam vastzitten, kun je ze alleen goed verwijderen met een pincet of liever nog een tekentang. Niet met je vingers, want als je de teek fijnknijpt komt de besmette maaginhoud alsnog in de wond. Let er goed op dat ook het kopje uit de huid is getrokken. Eventueel nazuigen met een aspivenin betenpomp.

Daarna de plek goed ontsmetten met alcohol en in de gaten houden, omdat teken o.a. de ziekte van Lyme kunnen overbrengen. Als er een paar dagen ná de tekenbeet een rode ring ontstaat rondom de plek, of als je griepachtige verschijnselen krijgt, ga dan naar een arts en meld dat je een tekenbeet hebt opgelopen!

Bedwantsen

Bedwantsen (*Cimex lectularius*) heb ik nog nooit in het echt gezien, maar het is een snel verspreidend probleem in de hele wereld. Controleer je bed, ook onder de matras, en de muur erachter. Zie je kleine beestjes lopen, meld dat dan bij de accommodatie-eigenaar en vraag een nieuwe kamer. Ze zullen het beddengoed op minimaal 60° moeten wassen.

Zet je bagage bij voorkeur op een stoel of tafeltje op enige afstand van het bed, zodat ze er niet in kunnen kruipen en je ze mee naar huis neemt.

De bedwants verspreidt geen ziekte en is niet schadelijk voor huis en goed, maar veroorzaakt jeukende bulten (als muggenbulten) die soms pas na weken verdwijnen.

Schorpioenen en duizendpoten

Schorpioenen en duizendpoten geven een vervelende beet, vergelijkbaar met een wespensteek, soms et lichte verlamingsverschijnselen. Maar net als bij een wespensteek, kunnen mensen er allergisch voor zijn. In de gaten houden dus.

Ze kunnen overal voorkomen, ook in huizen. Tips om beten te voorkomen:

- Schud je schoenen uit voordat je ze aantrekt.
- Loop niet op blote voeten, ook niet binnen en zeker niet in het donker.
- Stop je handen niet in een ruimte die je niet van binnen kunt zien. Ze kunnen ook in kastjes zitten.
- Raap geen stenen, takken e.d. op door je hand ónder de steen te steken. Leg je hand op de steen en pak hem zo op.

Als je gestoken of gebeten bent: ga naar een arts (*iatrós*), gezondheidscentrum (*kéntro igías*) of ziekenhuis (*nosokomío*).

Een schorpioen herken je aan het omhoog gebogen achterlijf, met stekel aan het einde. Verder ziet hij eruit als een klein kreeftje. De kleine gele zijn giftiger dan de grote zwarte. Hij heet ‘skórpíο’.

Een duizendpoot heeft veel pootjes, net als een miljoenpoot. Een duizendpoot is plat, met de pootjes aan de zijkant, en één paar pootjes per segment. Hij heet ‘sarandapodaroésa’.

Duizendpoten staan bekend om de grote gifkaken, vooral *Scolopendra*-soorten zijn berucht en bovendien razendsnel. Een aantal soorten kan bij een beet zwellingen veroorzaken, de meest soorten hebben een beet die aanvoelt als een wespensteek. Alleen als men allergisch is voor het gif kan een beet echter dodelijk zijn.

NB. De onschadelijke miljoenpoot is rond, met de pootjes aan de onderkant, en twee paar pootjes per segment. Dit beestje eet alleen (rottende) plantenresten; daar wordt je niet door gebeten of gestoken.

Miljoenpoten hebben wel uitscheidingsorganen aan de zijkanten van het lichaam, die een gelige vloeistof produceren welke sterk slijmprikkelend is en behoorlijk stinkt. Handen wassen dus als je ze hebt opgepakt.

Slangen

Veel mensen zijn bang voor slangen; zeker de Grieken zelf zijn er panisch voor. De mythe gaat dat ze op rood afkomen, en een rood embleem op een witte blouse zou al voldoende zijn voor een aanval. Slangen zijn echter kleurenblind...

De meeste slangen die je tegenkomt zijn ongevaarlijke ringslangen, grote esculaapslangen, slanke toornslangen of de uiterlijk slangachtige scheltopusik of hazelworm. Deze laatste twee zijn hagedissen zonder pootjes, en hebben dus niet eens tanden.

Alleen adders zijn giftig. Ze zijn te herkennen aan het (vaak vage) zigzagpatroon op de rug, de relatief brede, driehoekige kop, en verticale pupillen (‘kattenogen’). De kleine wipneusadder (ja, met wipneusje) en de grotere zandadder (ook met wipneus) zijn het meest giftig.

zandadder (Vipera ammodytes)

Normaliter maak je zóveel lawaai met je grote schoenen, dat slangen allang weggevlucht zijn. Wij zijn juist teleurgesteld omdat we er zo weinig zien...

Mocht je toch gebeten worden door een slang: houd je dan zo rustig mogelijk (indien mogelijk het getroffen lichaamsdeel immobiliseren), probeer te onthouden hoe hij eruit zag en ga direct naar een arts (iatró), gezondheidscentrum (kéntro iyías) of ziekenhuis (nosokomío). Ook als hij niet giftig was, geeft een slangenbeet meestal een stevige ontsteking, en die kun je maar beter snel behandelen.

NB: niet met de mond uitzuigen; dat geeft veel weefselbeschadiging en extra kans op infectie en complicaties. Ook niet het getroffen lichaamsdeel afbinden! Ook de “aspivenin” pomp werkt niet goed op slangenbeten, omdat de wond meestal schuin is.

Herdershonden

Kijk onderweg uit voor schaaps/geitenkuddes en vooral de daarbij horende enorme honden. Teven zijn meestal aggressiever dan reuen. Enkele aanwijzingen:

- Ontwijken is het beste!
- Als hij aan komt blaffen, stil blijven staan en de hond niet in de ogen kijken. Als hij doorkrijgt dat je niets van plan bent, gaat hij meestal wel weer weg, maar houdt je van een afstand in de gaten.
- Loop nooit door de kudde of tussen de kudde en de honden door.
- Ga altijd eerst na of er herders in de buurt zijn en wacht tot ze de honden terugroepen/fluiten eer je doorloopt.

Wat helpt tegen honden die toch agressief doen:

- Ga liefst niet met je rug naar de honden staan/lopen, maar loop achteruit en hou ze in het oog. Echter geen oogcontact maken; dat wekt agressie op.
- Zwaai met een stok; als hij achter je loopt, hou je de stok achter je, en zwaai er steeds mee.
- Draai je regelmatig om en zeg op krachtige toon “fiye” (Grieks voor “ga weg”); dit werkt bewezen beter dan in het Nederlands.
- Stenen oprapen, net doen of je een steen gooit, eventueel echt gooien (vóór, niet óp de hond; daar wordt hij juist aggressiever van).
- Als ze dan toch aan dreigen te vallen: probeer raak te gooien en bescherm je met een stok.
- In uiterste nood als de hond met open bek op je afkomt: steek je stok in zijn keel.

Neem dus een stok mee, en raap wat stenen op als je een hond of kudde hoort!

Beren

De kans op een ontmoeting met een beer is erg klein, maar in de noordelijke berggebieden wél aanwezig. Ze beschouwen mensen als bedreiging; niet als prooi. Ze zullen zichzelf en zeker hun jongen wel verdedigen als dat nodig lijkt, maar vermijden liever de confrontatie. Ze hebben een uitstekende reuk, en maken dus rechtsomkeert als ze je ruiken of horen. In stille bossen doe je er goed aan om regelmatig te praten of als je alleen wandelt: zingen!

Mocht je benedenwinds naderen, kan het zijn dat je elkaar toch tegenkomt. In dat geval blijf je stil staan, geen geluiden maken, en dan heel langzaam achteruit weglopen. Zodra de beer je ziet, zal hij waarschijnlijk alsnog rechtsomkeert maken.

Mocht hij toch op je afkomen, dan kun je het beste op handen en voeten knielen en je klein maken, hoe eng dat ook klinkt. Zeker niet wegrekken of in een boom proberen te klimmen; dat kan de beer véél sneller en beter dan jijzelf. Als hij heeft ontdekt dat je geen bedreiging vormt, gaat hij alsnog weg.

Wilde zwijnen

De kans op een ontmoeting met een wild zwijn is groter dan een beer, maar nog steeds redelijk zeldzaam. Ook de wilde zwijnen houden niet erg van mensen. Ze zijn het meest actief in de nacht, overdag houden ze zich schuil in de bossen.

Inmiddels zijn er veel kruisingen ontstaan met tamme varkens: deze zijn wat kleiner dan de echte wilde zwijnen, hebben een langere neus en vooral veel meer kleintjes. Families van 10-12 zwijntjes zijn zeker geen uitzondering. De kleintjes zijn gestreept, de ouderen egaal antraciet van kleur.

Een zwijn met jongen kan agressief zijn, dus als je die kleine pyamadragertjes ziet, let dan extra op!

Bijlage: noodlijst Grieks

Handig om af te drukken en in je rugzak mee te nemen!

Είμαστε παρέα από την Ολλανδία / Βέλγιο /
Γερμανία / Αγγλία.
Έγινε ατύχημα (στα βουνά)
Υπάρχουν τραυματίες,
από αυτούς σοβαρά.
Ο/Η οδηγός μας τον/την λενε
και έμεινε με τον τραυματία.

Τηλεφωνίστε σας παρακαλώ

- ☐ ένα νοσοκομειακό
 - ☐ έναν ελικόπτερο
 - ☐ έναν ιατρό
 - ☐ (και λετε ότι είναι σοβαρά)
- Η τοποθεσία του ατυχήματου είναι
- ☐ στο δρόμο από προς
 - ☐ κοντά στο
 - ☐ εδώ (στην χαρτή)

Το όνομα/ τα ονόματα είναι:

1.
2.

- ☐ έπαθε
 - ☐ καρδιακή έμφραγμα
 - ☐ καρδιακή ανακοπή
 - ☐ εγκεφαλικό έμφραγμα
 - ☐ έπεσε και έσπαξε
 - ☐ το πόδι
 - ☐ το χέρι
 - ☐ το σβέρκο
 - ☐ κάτι
 - ☐ έχει
 - ☐ πονοκέφαλο
 - ☐ κοιλόπονο
 - ☐ καταπληξία
 - ☐ θερμοπληξία
 - ☐ είναι
 - ☐ πολυ άσπρο/κόκκινο
 - ☐ ασφυκτικός
 - ☐ ασυνείδητος
 - ☐ πολύ αρρωστός
 - ☐ έκανε εμετό
 - ☐ χάνει πολύ αίμα
 - ☐ πέθανε
-
- ☐ Πρόσοχη!!!
 - ☐ είναι έγκυος
 - ☐ είναι καρδιακός
 - ☐ είναι διαρρητικός

We zijn een reisgezelschap uit Nederland / België /
Duitsland / Engeland.
Er is een ongeluk gebeurd (in de bergen).
Er zijn gewonden,
waarvan ernstig.
Onze reisleid(st)er heet
en is bij het slachtoffer gebleven.

Belt u a.u.b.

- ☐ een ziekenwagen
 - ☐ een helicopter
 - ☐ een arts
 - ☐ (en zeg dat het ernstig is)
- De plaats van het ongeluk is:
- ☐ op de weg van naar
 - ☐ vlakbij
 - ☐ hier (aanwijzen op de kaart)

De naam/namen zijn:

1.
2.

- ☐ hij/zij had
 - ☐ een hartinfarct
 - ☐ een hartstilstand
 - ☐ een herseninfarct
 - ☐ hij/zij is gevallen en brak zijn/haar
 - ☐ arm
 - ☐ been
 - ☐ nek
 - ☐ iets
 - ☐ hij/zij heeft
 - ☐ hoofdpijn
 - ☐ buikpijn
 - ☐ een shock
 - ☐ een zonnesteek
 - ☐ hij/zij is
 - ☐ heel bleek/rood
 - ☐ benauwd
 - ☐ bewusteloos
 - ☐ heel ziek
 - ☐ hij/zij heeft overgegeven
 - ☐ hij/zij bloedt hevig
 - ☐ hij/zij is overleden
-
- ☐ Pas op!
 - ☐ ze is zwanger
 - ☐ hij/zij is hartpatient
 - ☐ hij/zij heeft suikerziekte